

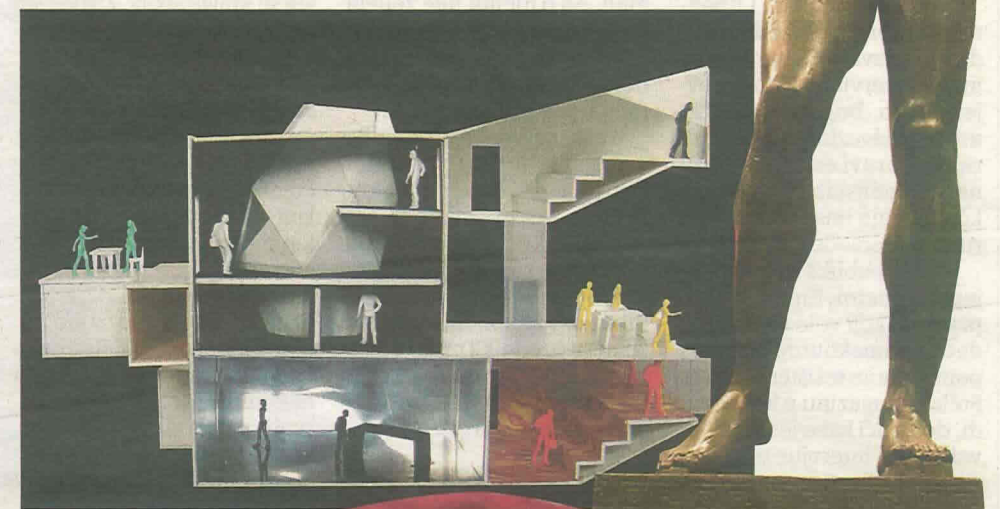
J2

Ekskluzivno

Apoksiomenov lošinjski muzej

Lošinjsku palaču Kvarner u muzejsku pretvorili Saša Randić i Idis Turato

27.

25. **Tlakomjer**
Sto pali, a što gasi
Nikolinu nakon
‘Operacije Trijumf’32. **Zdravlje**
Na pragu smo
otkrića cjepiva
protiv demencijeSTELA JELINCIĆ
Heroina ‘pogana jezika’ koja će uzdrmati urbanu književnu scenu

Novi, uzbudljivi, gotovo pankerski glas naše prozne scene u romanu ‘Korov je samo biljka na krivom mjestu’ opisuje bez uobičajenog licemjerja ratno odrastanje i sazrijevanje junakinje koja si dopušta seksualne slobode kod nas dosad isključivo rezervirane za muškarce

Stela Jelinčić, novinarka, urednica u književnoj kući i organizatorica filmskih događaja, kao razočarana politologinja ipak vjeruje u ‘javni govor kroz literaturu’

● JAGNA POGAČNIK

Nije polijegača nego prkosnica, jahačica je, ne kobilica“, ovako Stela Jelinčić, novinarka i originalni novi glas na našoj proznoj sceni opisuje Sofiju, glavnu junakinju svoga prvog romana “Korov je samo biljka na krivom mjestu”.

NASTAVAK NA STRANICI 24

... STELA
JELINCIĆ I
PO IZGLEDU JE
TIPICNA
PREDSTAVNICA
URBANOG
MODERNOG

24 J2

JUTARNJI LIST
PONEDELJAK 19. SJEČNJA 2009.

Glavna junakinja Sofija bježi od tatarinih sinjskih korijena i bake koja ‘nikad nije svršila’ i, baš kao i spisateljica, traži svoje mjesto na našoj urbanoj sceni

Stelu Jelinčić (31) upozna sam prije pola godine, kada me nazvala da napravim samom intervju za Plan B, nevjerojatno bogato grafički uređen magazin koji pršti kulturom, pravi endem u šumi naših medijskih tiskovina, u kojemu ona ima svoju stalnu rubriku Demoe na mode.

- Naša publika su mladi, lijepi i pametni, funkcionalno pismeni, koji vole na sve gledati iz pomaknutog očista i s pomaknutim težištem - reći će Stela o magazinu u kojem radi, dodajući kako je priželjkivala raditi intervjue u kojima novinar nije automat, nego pažljivo slušač koji si dopušta i komentirati. - Politologinja sam i želim raspravu. Volim i čuti i reći. S druge strane, pošteno je prilagoditi se temi i sugovorniku jer ne radim intervjue sama sa sobom. Volim se poigravati formom.

- Naše smo se na kavi u kultnom zagrebačkom gornjogradskom kaficu Tolkien's House koji je u međuvremenu, kao i mnoge druge dobre stvari, otišao u povijest i dogovorile intervjue s doista značajnim pitanjima, neobičnom finalnom montažom i odličnom cjelokupnom produkcijom.

Nasle smo se na kavi u kultnom zagrebačkom gornjogradskom kaficu Tolkien's House koji je u međuvremenu, kao i mnoge druge dobre stvari, otišao u povijest i dogovorile intervjue s doista značajnim pitanjima, neobičnom finalnom montažom i odličnom cjelokupnom produkcijom.

Stela je poput Sofije
Stelu bih - da sam kojim slučajem spisateljica - već nakon toga prvog susreta opisala pravo ovako kako je to ona učinila sa svojom Sofijom.

Vjerojatno bih opisu dodala još neke pojedinosti; naglasila bih njezinu urbanost u izgledu i jeziku, odličnu informiranost i predanost poslu koji radi, sklonost da se novinarstvo približi literaturi... Skratit ću, Stela me zapravo poprilično fascinirala. Približavanje literaturi, ma koliko to preuzetno zvučalo, nije iskazivala samo intervjue koji su svaki mala priča o sugovorniku i njoj samoj, nego i činjenicom da se prihvatila i uređivanja knjiga u nakladničkoj kući Konzor, trenutno bez stalne adrese i s redakcijom koju s laptopima možete susresti po zagrebačkim kaficama koji ne štete na struji za svoje goste. U našem prvom razgovoru brbljale smo i o knjigama domaće proze koje smo čitale, pa i (hm, benigno) tračale pisca. Stela mi je tada spomenula kako dovršava svoj prvi ro-

Strah od kritike
Kao da sam pred njih stala gola i ne znam čeka li me pljuska ili poljubac
Čedo moje malo
Sofija je svoju duhovnost i svoj svjetonazor baštinila od mene Najkompletniji tečaj engleskog jezika
KNJIGA, DVD i CD-ROM

ŠESTI SVEZAK OD SUTRA

SAMO 59,90 KN

NAZOVATI BESPLATNI TELEFON 0800 0006 www.jutarnjilub.com

man, no o njemu nije željela puno pričati. Nije otkrivala o čemu se zapravo radi, uglavnom je govorila kako je jako raduje nastajanje romana.

Ivo, nakon što je odradila organizaciju Motovun film festivala, još jednu svoju profesionalnu obavezu, u izdavačkoj kući u kojoj “sama prčka po rukopisima” pojavljuje se njezin prvijenac. Suprotno nekim mišljenjima kako su urednik i pisac u svojevrsnom sukobu interesa, Stela uredničko iskustvo drži vrlo poželjnim za pisca:

Uči se na tuđim pogreškama
- Neke probleme i dileme oko svog romana lakše sam razriješila kad sam vidjela pogreške u tuđim tekstovima. Ubrzano se izostravaju osjetila za opažanje lošega i dobrog, jer kao urednik i najmanje detalje uvijek procjenjuje vrijednost... Stavovi ti moraju biti jasni i dobro obrazloženi, a moraš i paziti da kritikom ne povrijediš. U redakcijskim razgovorima, radeći s drugima, radiš i na sebi. A sad, kad sam s te druge strane šanka, strepim što će drugi reći o onome što sam napravila. Strepiš kao da sam pred nekim gola i podjednako mogućim čine mi se i poljubac i pljuska. Osjećam se onako ženski sramežljivo. Kao ona čistina između volje i čina, u prostoru mentalnih zagonetaka.

“Korov je samo biljka na krivom mjestu” je roman koji svojom tematikom, ali prije svega posve drugačijom ženskom pozicijom pripovijedanja, doista donosi svježinu na domaću proznu scenu, posebice njezinu “žensku” dionicu, koju autorica faktički ne priznaje (“S knjigama ne treba spolno općiti, ni homo ni hetero. Pa mi je baš svejedno i ko-

- Karakterne osobe lika konstruirala sam prema svojim moralnim, političkim i svjetonazorskim preferencijama. Dakle, Sofija, čedo moje malo, duhovnost je genetski baštinila od mene. To moram reći bez fige u džepu jer deklaratorno oslobođenje žene tek je pred velikom maturom javnog prakticiranja. Još uvijek su to ‘privatne vrline i javni grijesi’. To licemjerje je prijelazno razdoblje i nadam se da će ovakve knjige pomoći da budemo konačno i javno onakvi kakvi smo odlučili biti privatno i da se prakticiranje emancipiranosti u javnosti ne doživljava kao arogancija ili čak uzurpacija nečije granice dobrog ukusa.

Roman jednim dijelom prati odrastanje i sazrijevanje junakinje u mračno vrijeme rata (“došao je s prvom menstruacijom”) koji pripovjedačica

Obična djevojka
Sofija napokon shvaća da je ovisna o kavi, cigaretama i 9 minuta grljenja
Prijateljice
Sbackgroundom
rata izgubljene su u paklu droge, seksa, kriminala...

lišava svake herojske i povijesne dimenzije i svodi ga na intimne nedaće i crnjake (nesnalaženje obitelji koja nije bila za HDZ pa je prozvana komunjarima, gubitak prijatelja, traume dijela obitelji koji pripada “druvoj strani”, odlazak u inozemstvo). No, spisateljica se negdje usput i vrlo eksplicitno kritički određuje prema hrvatskim devedesetima, navodeći tragičnu sudbinu ubijene obitelji Zec. Stela, naime, smatra da umjetnost treba biti društveno odgovorna, ne nužno i angažirana, ali mora se baviti stvarnošću:

- Što drugo preostaje piscu nego da bira teme i motive s tog balkanskog švedskog stola? No, to je jedna od prednosti naših pisaca, ne mogu se žaliti da im fali intrigantnih tema. Ta nova generacijska optika koja ratu, poraću i tranziciji prilazi kao elemen-

tarnoj nepogodi koja ju je snašla nesprenju, slična je onoj koju je iskazala, iako na posve drukčiji način, Maša Kolanović u svome prošlogodišnjem prvijencu “Sloboština Barbie”.

No, središte ove razlomljene priče u kojoj se miksaju vremenske perspektive zapravo je pozicioniranje glavne junakinje u vlastitomu životu, u odnosima s drugima i u sredini u kojoj živi. Sofiji će, naime, biti potreban dug put uspona i padova da shvati kako je jedinstvena, kakva god bila, te kako je bez obzira na svoje nepristajanje na bilo kakve zapreke u ostvarivanju vlastite slobode, “obična djevojka ovisna o kavi, cigaretama i dnevnoj dozi grljenja od devet minuta”.

Baš kao i Sofija, njezine prijateljice kojima je posvećen znatan dio romana - mnoge su ostale tek rasuti ostaci zajedničke prošlosti - produkt su spomenutog društvenog i socijalnog backgrounda. Njihove su sudbine namjerno značajno do naturalističkih razmjera - abortusi, liječenje od ovisnosti, kriminal i prostitucija, sve su to točke posrtanja po kojima se kreću. Uz njih život glavne junakinje kojoj malograđani zamjeraju da previše pije i da je glasna (dakako, za jednu ženu) djeluje kao vrlo sretan i poželjan. Sa završenim fakultetom i razvijenom samosvješću ona na kraju može izjaviti kako je “pripitomljena”, no bilo bi točnije reći kako je sretno izmaknula sudbinama svojih prijateljica na koncu romana ipak može razmišljati i o budućnosti.

Junakinja i zlatna mladež

Sofija prolazi tipičnu priču traženja vlastitog identiteta unutar obitelji, potom oslobađanja od roditelja te pozicioniranja u urbanoj sociološkoj skupini, što podrazumijeva tulumarenje, povremeno konzumiranje droge i mijenjanje partnera u rasponu od stalne veze koja na kraju propada do “frajera koje je povremeno ševala”. Sofijina potraga kreće od specifičnog minus postupka, nepristajanja; ona bježi od bake koja joj je pričala “da nikad nije svršila” ili očevih sinjskih korijena, odmiče se od bilo kakvog tradicionalnog poimanja ženskosti, pa u skladu s time i stereotipnog shvaćanja ženskih seksualnih sloboda.

- Iako sam neku fotografiju prenijela iz osobnog iskustva, naročito kad su u pitanju Sofijini obiteljski odnosi, pisci, pogotovo kad su žene, vole zavoditi čitatelja, vole glumiti, fletovati, lagati, a uspjeh prijevare se mjeri uvjerljivošću, uvjerljivost vjerodostojnošću. Zato sam i odabrala pisanje u prvom licu, nadajući

Vrlo kratka biografija

Stela Jelinčić rodjena je u Zagrebu 1977. Diplomirana je politologinja, novinarka magazina Plan B i urednica Konzorove biblioteke “Godine nove”. Između ostalog uredila je kontrolverzne “Metastaze” liječnika i pisca Alena Bovića /Ive Balenovića. Organizatorica je filmske filmsko-festivalske djelatnosti (Motovun film festival).

KOROV JE SAMO BILJKA NA KRIVOM MJESTU, Konzor, Zagreb 2008.

se usput i da će čitatelj to Sofijino prvo lice barem donekle doživjeti kao svoje ja.

Važan književni događaj

Roman Stela Jelinčić svakako je događaj na našoj urbanoj sceni, ako takva još uopće postoji. Brzi stil, sklonost digresijama i ubačenim epizodama, vremenskom i prostornom “preskakanju” svakako će pomoći i u pisanju kratkih priča, novij formi u kojoj se uskoro planira okušati. Ma koliko štjeljelo o tome, prevladavajuća muška domaća proza, u kojoj se “žensko pismo” svodi na klasični (i) e poput Slavenke Drakulić i Dubravke Ugrešić, zametke domaćeg chick-lit ili pak uspješnice koje pod ženskom etiketom prodaju svjetonazore naših baka, doista je sa Stelom Jelinčić dobila novu heroinu koja sa svojom “ženskošću” nema problema:

- Kad ti kažu “Tako djevojčice ne sjede!”, šalju ti poruku da nisi u kodu koji je propisan. I kad se to cijeli život ponavlja, pa ženskost izvan kodova ne može ni postojati, a kamoli opstati, onda to u liku kakav je Sofija rada bunt, prkos i mladenačku želju za kontraskriptom. Kao što reče jedna feministica u povodu moje knjige: “Emancipacija je frka. Ne znamo kamo ni kuda vodi, znamo samo da krljetke nećemo”. U zaglušujućoj buci kodova treba se snaći, odabrati, jer sloboda je uvijek sloboda odabira. I samo buntom se ulazi u proces dekodiranja i raskodiranja.

Knjiga Stele Jelinčić, buntovna i razbrbljana, bez teznje za savršenom formom - neki će je zbog toga proglasiti gotovo pankerskom baš kao i njezinu autoricu - jedan je od važnijih “novih dodataka” našoj literaturi u posljednje vrijeme. Iza nje stoji i vrlo pametan koncept koji autorica, koja za sebe kaže da je razočarana politologinja, naziva javnim govorom kroz literaturu.

- U literaturi se ne treba stidjeti ničega, za razliku od saborske govornice, tu je baš dobro biti ‘stoka sitnog zuba’ i završiti me u gaćama što sam povrijedila nečiji poslovnik. Čitajući Stelu Jelinčić baš sam bila ponosna što moj nije!